

Til:

Rovviltnemnda i region 4 v/
Statsforvalteren i Oslo og Viken
sfovpost@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Sak: 3/2026

Dato: 25.03.2026

Klage på vedtak om kvoter for betinget skadefelling av bjørn, jerv og gaupe i region 4

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette vedtak om kvoter for betinget skadefelling av bjørn, jerv og gaupe i region 4. Rovviltnemnda har vedtatt kvoter for betinget skadefelling av én bjørn, én jerv og én gaupe i perioden 01.06.2026 til og med 15.02.2027. NOAH ber om at vår klage blir tatt til følge og at vedtaket omgjøres.

Innledende kommentarer

Det er svært bekymringsfullt at det i det hele tatt åpnes for skadefelling av sterkt truede rovdyr. NOAH mener at vedtaket er i strid med bestemmelsene i naturmangfoldloven (nml) § 18 første ledd bokstav b og annet ledd. Videre setter kvotene for betinget skadefelling rovviltbestandene i fare og medfører at målet i nml § 5 fravikes. Norges folkerettslige plikt til å ivareta de utrydningstruede rovdyrene er heller ikke ivaretatt i vedtaket, og avgjørelsen strider med Bernkonvensjonen artikkel 2, 6, 7 og 9.

NOAHs vurdering**Vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-10**

Nml § 7 krever at prinsippene i nml §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet, noe som ikke er blitt gjort i tilstrekkelig grad i vedtaket. NOAH mener føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 må tillegges vekt i denne saken ettersom prinsippet kommer inn «ved vedtak som har betydning for naturmangfoldet og hvor det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet» (Ot.prp.nr.52 (2008-2009)). Siden det foreligger en risiko for alvorlig

og irreversibel skade på naturmangfoldet, bør føre-var-prinsippet komme til anvendelse i denne saken.

Det finnes ikke noen forvaltningsplan om langsiktig overlevelse av rovdyrbestandene i Norge. Fraværet av en slik plan skjerper kravene til kunnskapsgrunnet jf. nml. § 8 og forutsetter at rovviltnemnda i større grad dokumenterer hvordan vedtaket er forenlig med artenes langsiktige bevaringsstatus. NOAH mener at rovviltnemnda ikke har synliggjort noen tiltak som skal sikre at felling ikke medfører fare for overlevelse og levedyktighet av bestandene av bjørn, jerv og gaupe i Norge. Utover rovdyrbestandenes overlevelse isolert sett, må man også vurdere konsekvensene for det øvrige naturmangfoldet når man holder nøkkelarter på kunstig lave nivåer slik at de ikke kan utfylle sin økologiske rolle. NOAH kan ikke se at nemnda har foretatt en slik vurdering.

Man må også vurdere artenes sårbare status i sammenheng med prinsippet om samlet belastning jf. nml. § 10. I forarbeidene til nml. (Ot.prp.nr.52 (2008-2009)), står det: «Sett i sammenheng med føre-var-prinsippet innebærer prinsippet om samlet belastning også at en beslutning skal vurderes i lys av muligheten for flere påvirkninger av samme art senere, eller for andre fremtidige påvirkninger som sammen med den foreliggende påvirkningen kan gi en uønsket virkning på naturmangfoldet». Nemnda må altså vurdere både muligheten for kontinuerlige høye kvoter for betinget skadefelling, samt utvidelser av disse, og for andre påvirkninger som kan ha uønsket virkning på naturmangfoldet, for eksempel ulovlig jakt. NOAH kan ikke se at disse vurderingene finnes i vedtak eller saksframlegg.

NOAH mener at nemnda ikke i tilstrekkelig grad har forholdt seg til nml. §§ 8-10 som retningslinjer for vedtaket.

1. Vilkåret om bestandenes overlevelse er ikke oppfylt

Ifølge nml § 18 annet ledd kan vedtak om skadefelling kun treffes dersom det ikke truer bestandens overlevelse. Som sterkt truede arter på den norske rødlista, skal bjørn, jerv og gaupe både etter Bernkonvensjonen artikkel 2 og nml § 5 ivaretas og sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I små, pressede bestander slik som rovdyrbestandene i Norge, vil ethvert uttak kunne ha store konsekvenser for artene som helhet, og selv mindre kvoter for betinget skadefelling kan derfor true bestandenes overlevelse. Bjørn og jerv er oppført i Bernkonvensjonens bilag II og skal derfor etter artikkel 6 sikres **særlig** beskyttelse gjennom juridiske og administrative tiltak, i tillegg til at enhver form for tilsiktet drap er ulovlig jf. art. 6 bokstav a. Gaupe er oppført i bilag III og skal derfor etter artikkel 7 også sikres beskyttelse

gjennom juridiske og administrative tiltak. NOAH mener at vedtaket ikke er i tråd med de opplistede kravene.

Alle de tre artene er kategorisert som sterkt truet på den norske rødlista. Bjørnen lå ved siste rødlistevurdering (2021) på grensen mellom kritisk og sterkt truet, og bestandsmålet på 13 årlige bjørnekull har aldri vært oppnådd. Den tilgrensende bestanden i Sverige er også i nedgang, og kategorisert som nær truet (NT). I 2025 ble det registrert kun 51 jervekull i Norge, en nedgang på 10 kull sammenliknet med året før. NOAH understreker at jerv er en norsk ansvarsart, ettersom mer enn 25 % av den europeiske jervebestanden lever her til lands. Gaupebestanden bestod i fjor av kun mellom 447 og 630 individer ut fra 91 familiegrupper. Bestanden gikk fra sårbar til sterkt truet på rødlista i 2015 på grunn av få reproduserende individer. Til tross for dette arrangerer man årlig ordinær jakt på gaupe og utsetter bestanden for ytterligere press.

NOAH vil også understreke at forpliktelsen i nml. § 5 innebærer å ta aktive tiltak for å forbedre bevaringsstatusen, slik at bjørn, jerv og gaupe ikke lenger vil være sterkt truet i Norge. Norge har også denne forpliktelsen overfor det internasjonale samfunnet gjennom artikkel 2 i Bernkonvensjonen. Dette vedtaket motvirker målet i denne forpliktelsen.

I lys av bjørn, jerv og gaupes status som sterkt truet mener NOAH at det ikke under noen omstendigheter kan åpnes for skadefelling. NOAH mener at kvotene for betinget skadefelling setter rovviltbestandene i fare og medfører at målet i nml. § 5 fravikes. NOAH mener derfor at vilkåret om at skadefellingen ikke vil true bestandens overlevelse ikke er oppfylt, jf. nml. § 18 annet ledd.

2. Vilkåret om skade er ikke oppfylt

NOAH mener at det ikke finnes noe juridisk grunnlag for å åpne for skadefelling av utrydningstruede dyr, jf. nml § 18 bokstav b. Skadepotensialet i regionen er svært lavt. Det er ikke blitt observert bjørn i regionen siden 2023, og sauetapene som er blitt erstattet som tapt til bjørn oppsto i region 5. Jerv er heller ikke blitt dokumentert i regionen siden 2023, og det er ikke opplyst om dokumentert eller erstattet tap til jerv i vedtak eller saksframlegg. Ifølge rovbases ble det i 2025 erstattet 127 sauer som tapt til gaupe, men av disse er det kun 8 som er undersøkt og oppført som antatt sikker/dokumentert i rovbases kart. NOAH mener derfor det er misvisende at det står i saksframlegget at «[i] 2025 ble det erstattet 125 sauer dokumentert eller antatt tatt av gaupe», når det faktisk kun var 8. Ifølge SSB var det ca. 24 000 sauer på utmarksbeite i region 4 i 2025.¹ Selv det totale antallet erstattede sau utgjør kun 0,05 % av dette.

¹ <https://www.ssb.no/statbank/table/12660>

NOAH mener at nemnda ikke viser at omfanget av tap av beitedyr til rovdyr er av en slik størrelse eller alvorlighet som oppfyller kravene til felling av fredet rovvilt. Saksframlegget viser derimot at omfanget av tap til rovdyr har gått ned de siste årene, noe som svekker grunnlaget for å åpne for skadefelling ytterligere. Klima- og miljødepartementet har i sine klageavgjørelser vist til at artikkel 9 nr. 1 i Bernkonvensjonen kun åpner for felling av fredede ville dyr for å avverge «alvorlig skade» på bl.a. husdyr og tamrein, forutsatt at konvensjonens vilkår er oppfylt. Departementet skriver: «Ordet «alvorlig» innebærer krav til et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad.» Også konvensjonens verneformål tilsier at det må foreligge risiko for «kvalifisert skade» før unntak kan gjøres for vernet av arter. Dette understøttes av punkt 16 i vedlegg til «Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention», vedtatt av den Stående Komiteen den 2. desember 2011 hvor det lyder i henhold til anvendelse og fortolkning av artikkel 9 første ledd bokstav b: «(...) The exceptions should be proportional to the damage suffered (...)».² Dette innebærer at skadeomfanget må være betydelig og av en slik alvorlighetsgrad at det rettfærdiggjør inngrep overfor disse sterkt truede nøkkelartene. Nemnda har ikke dokumentert eller vurdert forholdsmessigheten av kvotefastsettelsen i lys av disse kravene i vedtaket.

NOAH mener at det ikke foreligger det ikke et dokumentert eller alvorlig skadeomfang eller -potensiale som kan rettfærdiggjøre en kvote av et slikt omfang som nemnda legger opp til.

3. Vilkåret om at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Ifølge nml § 18 annet ledd og Bernkonvensjonen artikkel 9, kan det kun åpnes for skyting av truede ville dyr hvis formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Bernkonvensjonens stående komité har i vedlegget til «Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention» presisert at myndighetene skal velge det alternativet som har minst negativ effekt på arten, og at begrunnelsen for valget skal være objektiv og verifiserbar.³

Bestemmelsene stiller altså krav om at alternative, ikke-letale tiltak skal være reelt vurdert og forsøkt før det gis tillatelse til et irreversibelt inngrep som felling av en sterkt truet nøkkelart. NOAH klager på et høyt antall skadefellingsvedtak årlig, og det er svært sjeldent at ikke-letale forebyggende tiltak eller alternativer til felling er reelt utprøvd før det gis tillatelse til skyting av truede rovdyr. Rovviltnemnda har en viktig rolle i å fremme disse tiltakene, og det bør naturligvis skje *før* skaden inntreffer. Når forvaltningen vedtar skadefellingskvoter, kan dette

² Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention. <https://rm.coe.int/16807461dd>

³ Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention. <https://rm.coe.int/16807461dd>

skape en forventning om at skadefelling er en løsning på lik linje med forebyggende, ikke-letale tiltak.

Nemnda åpner for skadefelling av truede rovdyr i tilfelle det skulle oppstå tapssituasjoner i regionen. NOAH understreker at slike generelle og fremtidsrettede antakelser om skadepotensial ikke kan erstatte kravet i nml og Bernkonvensjonen om at andre tilfredsstillende løsninger skal være vurdert og forsøkt før det åpnes for skyting av en strengt vernet art. NOAH biter seg særlig merke i denne uheldige formuleringen i saksframlegget: «En tildeling av skadefellingstillatelser vil også kunne ha en konfliktdempende effekt til tross for at forsøk på felling av gaupe uten sporsnø sjeldent medfører resultater.». Tildeling av skadefellingstillatelser vil ikke dempe, men øke konfliktnivået mellom beitebrukere og rovdyr, da man bygger opp under bildet av rovdyr som fiender. Reelle konfliktdempende tiltak fremmer sameksistens og er vitenskapelig dokumenterte, og nemnda må oppfordre til og følge opp at alternative, ikke-letale løsninger vurderes grundig og konkret.

Et bredt spekter av vitenskapelige studier viser at felling av rovdyr i beste fall har kortvarig effekt og er i mange tilfeller er kontraproduktivt. Nye individer vil vandre inn i området, og skadeproblemet vil kunne vedvare eller forsterkes. Forskningen peker i stedet på at det må legges mer vekt på ikke-letale forebyggende tiltak.^{4,5,6,7,8,9} Å basere skadehåndtering på skyting av truede rovdyr er derfor verken faglig eller forvaltningsmessig forsvarlig.

Det finnes en rekke kjente og dokumenterte forebyggende tiltak som kan benyttes for å redusere tap av husdyr, herunder intensivt tilsyn i risikoperioder, midlertidig inngjerding, justering av slippetidspunkt, bruk av vokterdyr, skremmetiltak og kombinasjonsløsninger tilpasset lokale

⁴ Rigg, R., *et al.* (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: Lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272–280

⁵ Karlsson, J., & Johansson, Ö. (2010). Predictability of repeated carnivore attacks on livestock favours reactive use of mitigation measures. *Journal of Applied Ecology*, 47(1), 166–171.

⁶ Treves, A., *et al.* (2016). Predator control should not be a shot in the dark. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 14(7), 380–388. <https://doi.org/10.1002/fee.1312>

⁷ Bruns, A., *et al.* (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*, 21, e00868. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2019.e00868>

⁸ Miller, J. R. B., *et al.* (2016). Effectiveness of contemporary techniques for reducing livestock depredations by large carnivores. *Wildlife Society Bulletin*, 40(4), 806–815. <https://doi.org/10.1002/wsb.720>

⁹ Fernández-Gil, A., *et al.* (2016). Conflict misleads large carnivore management and conservation: Brown bears and wolves in Spain. *PLoS ONE*, 11(3), e0151541

forhold.^{10,11,12,13,14,15} Flere av disse tiltakene er anbefalt av NIBIO og støttet av internasjonal forskning, men fremstår som lite eller ikke vurdert i forbindelse med kvotefastsettelsen. Vedtaket med vedlegg inneholder ingen konkret redegjørelse for hvilke av disse tiltakene som er vurdert, hvordan de er vurdert opp mot hverandre, eller hvorfor de samlet sett ikke kan redusere skadeomfanget tilstrekkelig til å unngå skadefelling av en slik størrelsesorden som nemnda legger opp til.

Vi trenger økt toleranse for ville dyr, spesielt rovdyr, og vil man beskytte husdyr finnes det altså en rekke tiltak som har dokumentert større effekt enn å ta livet av rovdyrene. Under mål 4 i Kunming-Montreal rammeverket (Naturavtalen), som ble vedtatt i desember 2022 står det blant annet: «forvalte samhandlingen mellom mennesker og villlevende dyr på en effektiv måte med sikte på å minimere konflikt mellom mennesker og dyr og fremme sameksistens.»¹⁶ Skadefelling i en situasjon som dette er altså både kontraproduktivt og i strid med internasjonale avtaler.

Nemnda har ved fastsettelsen av kvoten lagt til grunn generelle antakelser om skadepotensial, uten å legge til rette for at alternative, mindre inngripende tiltak vurderes eller forsøkes. Det er heller ikke gitt noen objektiv og etterprøvable begrunnelse for hvorfor en kvote av denne størrelsesordenen er nødvendig fremfor bruk av ikke-letale forebyggende tiltak. Vilkkåret i naturmangfoldloven § 18 annet ledd og Bernkonvensjonen artikkel 9 om at andre tilfredsstillende løsninger skal være vurdert og funnet utilstrekkelige, er dermed ikke oppfylt.

NOAH mener det finnes en rekke ikke-letale forebyggende tiltak som er langt mer effektive enn skyting for å beskytte beitedyr mot rovdyr. Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor skadefelling er den eneste tilfredsstillende løsningen i denne saken. Derfor kan NOAH ikke se at et av hovedvilkkårene for felling er oppfylt, jf. nml § 18 annet ledd og Bernkonvensjonens artikkel 9.

¹⁰ Iliopoulos, Y., et al. (2019). Tools for co-existence: Fladry corrals efficiently repel wild wolves (*Canis lupus*) from experimental baiting sites. *Wildlife Research*, 46(6), 484–498. <https://doi.org/10.1071/WR18146>

¹¹ Bruns, A., et al. (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*, 21, e00868. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2019.e00868>

¹² Khorozyan, I., & Waltert, M. (2019). A framework of most effective practices in protecting human assets from predators. *Human Dimensions of Wildlife*, 24(4), 380–394. <https://doi.org/10.1080/10871209.2019.1619883>

¹³ Rigg, R., et al. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: Lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272–280.

¹⁴ Musiani, M., et al. (2003). Wolf depredation trends and the use of fladry barriers to protect livestock in western North America. *Conservation Biology*, 17(6), 1538–1547. <https://doi.org/10.1111/j.1523-1739.2003.00063.x>

¹⁵ <https://www.nibio.no/tema/landskap/norsk-viltskadesenter/forebyggende-tiltak-mot-rovviltskader-pa-rein>

¹⁶ Norsk oversettelse av vedlegg til beslutning CBD COP15/4 Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. Mål 4. <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kld/aktuelt/2023/norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf>

Konklusjon

NOAH – for dyrs rettigheter konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av bjørn, jerv og gaupe, og strider med nasjonal og internasjonal lov – nml. §§ 5, 8, 9 og 10, § 18 første ledd bokstav b og § 18 annet ledd, samt artikler 2, 6, 7 og 9 i Bernkonvensjonen. NOAH ber derfor om at vedtaket omgjøres slik at at det ikke tillates betinget skadefelling av sterkt truet bjørn, jerv og gaupe i region 4 i perioden 01.06.2026 til og med 15.02.2027.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/

Hannah Sofie Aanonsen (Veterinær)